

NOTA Poortwachtersfunctie

10 februari 2023

POORTWACHTERSFUNCTIE IN KETEN VAN BETAALDIENSTEN

Naast de banken leveren ook betaalinstanties en elektronisch geldinstellingen (hierna te noemen Payment Service Providers – PSP's) in een aantal gevallen betaaldiensten aan andere PSP's die in Nederland of een andere lidstaat van de Europese Gemeenschap een PSD2 vergunning hebben. Hierbij ontstaat een keten.

VBIN ziet een toenemende mate van onduidelijkheid in de markt over de verplichtingen van de partijen in de keten m.b.t. klantacceptatie, monitoring en (sanctie)screening.

Poortwachtersfunctie

PSP's dienen te voldoen aan de WFT, WWFT en Sanctiewet bepalingen inzake klantacceptatie en monitoring. Dit is om misbruik van het financiële systeem te voorkomen. Dit wordt omschreven als de poortwachtersfunctie.

Door de toenemende druk op banken en PSP's rondom het voorkomen van witwassen en financiering van terrorisme zijn de afgelopen jaren de controles sterk toegenomen en heeft ook De Nederlandsche Bank (DNB) geconstateerd dat de "balans" verloren is gegaan¹. Om het risico van non-compliance en boetes te mitigeren worden steeds verdergaande controles uitgevoerd. De balans moet weer gevonden worden, ook in de keten.

Aangezien elke PSP zelfstandig verantwoordelijk is voor het naleven van de wet- en regelgeving zou een situatie kunnen ontstaan waarin elke PSP in de keten opnieuw de klantacceptatie taken zou moeten uitvoeren. In een betaalketen van vergunninghoudende PSP's zou dit betekenen dat iedere individuele PSP telkens afzonderlijk en opnieuw dezelfde WWFT en Sanctiewet controles dient uit te voeren met betrekking tot dezelfde (zakelijke) entiteit (bijvoorbeeld de webwinkel als eindbegunstigde ontvanger van betalingen). Dit is vanuit ketenperspectief niet optimaal, genereert onnodig hogere transactiekosten en bemoeilijkt procesvernieuwing in de betaalketen.

Reeds in 2016 heeft de Betaalvereniging Nederland (BVN) verduidelijking gevraagd aan DNB over de ketenverantwoordelijkheid. Dit naar aanleiding van het onderzoek rondom het stapelverbod binnen de iDEAL keten.

Begin januari 2017 heeft DNB schriftelijk aan de Betaalvereniging laten weten dat *de individuele verantwoordelijkheid van instellingen ter zake weliswaar van toepassing blijft maar dat de klantacceptatietaken vanuit ketengedachte onder voorwaarden bij de betreffende vergunninghoudende poortwachter PSP van de keten ligt en dat de rest van de betaalketen hierop mag steunen.*

Er is dus gesteld dat de eerste vergunninghoudende PSP in de keten de klantacceptatie doet en de rest van de keten hierop mag steunen. Dit betekent in elk geval dat de volgende PSP's in de keten niet opnieuw de klantacceptatie hoeven uit te voeren.

Visie VBIN: De klantacceptatie, inclusief de controle op de UBO's en PEP's ligt bij de Poortwachter (de eerste vergunninghoudende PSP, welke de klantrelatie heeft). Ook de sanctiescreening van deze UBO's en PEP's dient door de Poortwachter te worden uitgevoerd en de rest van de keten mag hierop vertrouwen.

¹ DNB, Van herstel naar balans, <https://www.dnb.nl/media/2ambmvxt/van-herstel-naar-balans.pdf>

NOTA Poortwachtersfunctie

De-risking en periodieke review

Tevens ziet VBIN een toename van de klantacceptatie eisen tussen de banken en PSP's en de PSP's onderling. Inmiddels is het niet ongebruikelijk om een verregaande jaarlijkse (onsite) review van alle vergunningseisen uit te voeren op deze keten klantrelatie. Dit levert veel werk en hoge kosten op en tevens ziet VBIN de effecten van de-risking in de markt snel toenemen. Voor startups in de fintech is het verkrijgen van een bankrekening in Nederland inmiddels bijna onmogelijk.

Dit lijkt vooral voort te komen vanuit het perspectief dat deze klantrelatie als hoog risico wordt beoordeeld.

De VBIN wijst er nadrukkelijk op dat juist het hebben van een vergunning als betaaldienstverlener, ook door de European Banking Authority (EBA) als risico-verlagend wordt gezien en dus de identificatie als hoog risico onjuist is.

VBIN is al geruime tijd in gesprek met de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), de Betaalvereniging, het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB), de Autoriteit Consument en Markt (ACM) en individuele banken om dit probleem te adresseren. Er is een sector brede herkwalificatie nodig van het risico van de ketenrelatie van hoog risico naar normaal risico.

Periodiek beoordelen van de ketenrelatie

Het is nadrukkelijk wenselijk voor de sector om tot een standaardisering van het periodieke review / acceptatie proces te komen. VBIN is zich bewust van de eigen verantwoordelijkheid van elke individuele instelling, maar adviseert een 2-jaarlijks reviewproces met een gestandaardiseerde vragenlijst (bijvoorbeeld een vereenvoudigde versie van de Wolfsberg Correspondent Banking Due Diligence Questionnaire (CBDDQ)). Dit zal bijdragen aan een verbetering voor de sector, de keten en de individuele instellingen.